

แหล่งโบราณคดีถ้ำผีแมนโลงลงรัก

ตั้งอยู่ที่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่มีสภาพแวดล้อมเป็นป่าไม้เบญจพรรณ นักโบราณคดีได้สำรวจและขุดค้น เมื่อ พ.ศ. 2553 – 2559 พบโลงไม้ภายในคูหา 30 โลง บางโลงมีร่องรอยถูกเผาไฟและของที่อยู่ภายในโลงไม้ถูกรบกวนโดยคนสมัยปัจจุบัน ในช่วงเวลาต่อมาจึงทราบว่า เป็นแหล่งวัฒนธรรมโลงไม้ (Log coffin culture) ที่สำคัญแห่งหนึ่งในพื้นที่สูงปางมะผ้า และถือเป็นการค้นพบทางโบราณคดีที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่สูงปัจจุบัน เช่น กลุ่มลาหู่ กะเหรี่ยง ลัวะ เป็นต้น

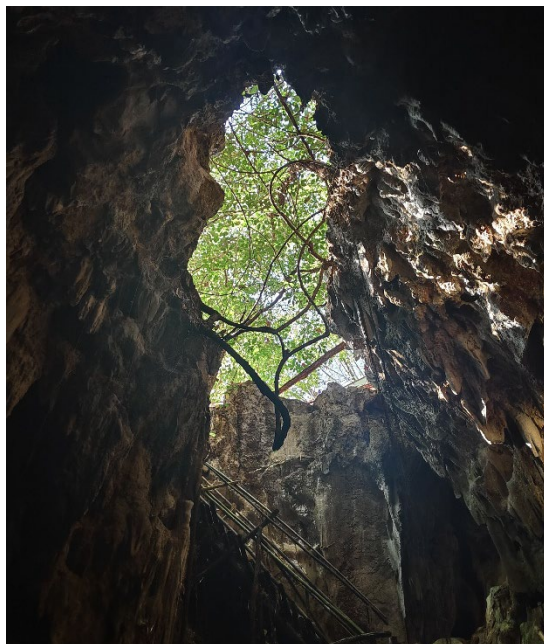
หลักฐานที่นักโบราณคดีค้นพบทำให้ทราบว่าแหล่งโบราณคดีนี้มีผู้คนในอดีตเข้ามาใช้พื้นที่ภายในถ้ำ (รูปที่ 1) เป็นสถานที่เก็บโลงไม้ (รูปที่ 2) หรือ สถานที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความตายอย่างต่อเนื่อง ถึง 3 ระยะ เป็นระยะเวลาราว 324 ปี อยู่ในช่วงระหว่าง $1,636 \pm 44$ ปีมาแล้ว (พ.ศ. 873 - 1083) ถึง $1,960 \pm 30$ ปีมาแล้ว (พ.ศ. 583 - 628) สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบของหัวโลงไม้ และแบบแผนการวางโลงไม้ภายในถ้ำ และยังพบชิ้นส่วนโครงกระดูกมนุษย์ที่สามารถนับจำนวนได้อย่างน้อยที่สุด 121 คน, หลักฐานประเภทกระดูกสัตว์ที่มีการพบในโลงไม้ และนักโบราณคดีสันนิษฐานว่าเป็นสัตว์ที่ใช้เป็นเครื่องเซ่นสุทิศ ได้แก่ หมู, สุนัข, ไก่ป่า และชะมดเช็ด ผลการวิเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีทำให้ทราบถึงแบบแผนการฝังศพที่มีการฝัง ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ภายในโลง จากการขุดค้นมีการพบเศษภาชนะดินเผาลายเชือกทาบ, ภาชนะไม้ (รูปที่ 3), เครื่องมือที่มีวัสดุเป็นไม้ ใช้สำหรับเป็นด้ามจับ (รูปที่ 4), เครื่องมือเหล็ก เช่น กำไลเหล็ก และส้อมเหล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่นิยมใช้ในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของผู้คน โบราณวัตถุเหล่านี้น่าจะผลิตขึ้นใช้เองในชุมชน และมีการแลกเปลี่ยนกันภายในชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการพบเส้นใยผ้าที่ทอจากป่านต้นกล้วย และไม้ทอผ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาการทอผ้า ที่เกิดขึ้นแล้วในช่วงเวลานั้น มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการดำรงชีวิตบนพื้นที่สูงปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปัจจุบัน ทั้งในเรื่องการลงรักจากยางไม้ การทอผ้า การเลี้ยงสัตว์ และพิธีกรรมในการทำเครื่องเซ่นสุทิศด้วยหมูดำและไก่

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่าแหล่งโบราณคดีถ้ำผีแมนโลงลงรัก มีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งความรู้เรื่องการปรับตัวของมนุษย์บนพื้นที่สูงในช่วงยุคก่อนประวัติศาสตร์ สมัยเหล็ก เมื่อ 1,000 - 2,000 ปีมาแล้ว และเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมสำหรับการศึกษาวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ดำรงชีวิตอยู่บนพื้นที่สูงในประเทศไทยในอดีตกาล

ผู้เขียน: นาย ศุภชัย โนนวังชัย 640310071

นางสาว สุธิณี บุสดี 640310073

ภาพประกอบ

ภาพที่: 1 บริเวณปากถ้ำผีแมนโลงลงรัก

(ที่มา: ภาพถ่ายโดย ศุภชัย โนนวังชัย เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2567)

ภาพที่: 2 ลักษณะโลงไม้ (log coffin) ที่พบจากแหล่งโบราณคดี

(ที่มา: ภาพถ่ายโดย ศุภชัย โนนวังชัย เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2567)

ภาพที่: 3 ภาชนะไม้ทรงพาน (wooden ware)

(ที่มา: ภาพถ่ายโดย ศุภชัย โนนวังชัย เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2567)

ภาพที่: 4 เครื่องมือวัสดุไม้ที่ใช้สำหรับเป็นด้ามจับ

(ที่มา: ภาพถ่ายโดย ศุภชัย โนนวังชัย เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2567)

เอกสารอ้างอิง

เอกสาร

นันทมน ภูริพัฒน์พงศ์ คงคาสุริยฉาย. 2559, จิกซอร์ชิ้นใหม่ : “คนโบราณ ในวัฒนธรรมโลงไม้ (ถ้าผีแมนโลงลงรัก)” ใน รัตมี ชูทรงเดช (บรรณาธิการ), การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ กับ สิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน, เอกสารประกอบ การประชุม วิชาการโครงการการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์กับ สิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

ณิชนันท์ รักพงษ์ไทย. (2559), “ผลการวิเคราะห์กระดูกสัตว์จากถ้ำผีแมนโลงลงรัก” ใน รัตมี ชูทรงเดช (บรรณาธิการ), การปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์กับสิ่งแวดล้อม บนพื้นที่สูงใน อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เอกสารประกอบการประชุม วิชาการโครงการการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์กับสิ่งแวดล้อม บนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

รัตมี ชูทรงเดช. (2546), รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงในเขตอำเภอปางมะผ้า กองทุนสนับสนุนการวิจัย 3 : การสำรวจทางโบราณคดี), เสนอต่อสำนักงาน

รัตมี ชูทรงเดช. (2559), วัฒนธรรมโลงไม้ในบริบทอาเซียน, Log coffin culture of Thailand in the southeast asian context.- กรุงเทพฯ : ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

เว็บไซต์

วีรพงษ์ สุนทรฉัตรวัฒน์, (2565) โบราณคดีที่ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอนคลี่คลายความลับจากบรรพกาล 32,000, สืบค้นจาก <https://ngthai.com/history/39637/pangmapaarchaeologicalsites/> สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2567